

Stappenplan

om te komen tot een Centrum voor Jeugd en Gezin

Praktische handreiking voor gemeenten ter voorbereiding van het opzetten van een Centrum voor Jeugd en Gezin in de gemeente of samenwerkingsverband van meerdere gemeenten.

JSO expertisecentrum voor jeugd, samenleving en opvoeding, Nieuwe Gouwe Westzijde 2a, 2802 AN Gouda, T 0182 547888, I www.jso.nl

Contactpersoon: Rita van den Berg, T 0182 547888, E r.v.dberg@jso.nl

PJ PARTNERS, Thurledeweg 95, Rotterdam, Postadres: Postbus 11117, 3004 EC Rotterdam, T 010 4362166, I www.pjpartners.nl

Contactpersoon: Robert van Gurp, T 010 4362166, E rvgurp@pjpartners.nl

I Initiatief- en oriëntatiefase: naar een gedeelde maatschappelijke opgave

- Verzamel documentatie over Centra voor Jeugd en Gezin, lokaal jeugdbeleid in het kader van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en de Wet op de jeugdzorg en de relatie tussen gemeenten en Bureau Jeugdzorg.
- Bedenk of het wenselijk is met collega-ambtenaren uit de regio te overleggen en tot een gezamenlijk initiatief te komen. Zo ja, dan kunnen de taken worden besproken en verdeeld.
- Ga in overleg met de wethouder en overtuig hem/haar van het nut en de maatschappelijke urgentie van een Centrum voor Jeugd en Gezin. Overleg een stappenplan met daarin aandacht voor contact met ouders en jeugdigen zelf.
- Ga in gesprek met instellingen over hun visie op een Centrum voor Jeugd en Gezin en geef aan dat de gemeente zich nader wil oriënteren. Benader ook collega-ambtenaren die belast zijn met onderdelen van het jeugdbeleid. Vraag of en hoe ze willen meedenken over een haalbaarheidsonderzoek en hoe ze betrokken willen worden in de initiatieffase. Vraag ook hoe zij denken ouders en jeugd te betrekken bij de gedachtevorming en stimuleer ze daartoe.
Voer een haalbaarheidsonderzoek uit onder collega-ambtenaren, instellingen/ beroepskrachten van (in ieder geval) consultatiebureau, opvoedbureau, GGD, algemeen maatschappelijk werk, Bureau Jeugdzorg (en eventueel andere gewenste partners in een CJG), ouders en jeugdigen. Het doel hiervan is het in beeld brengen van een grote of kleine gemeente, buurt of wijk, analyse van wat er is en gemist wordt, prioriteitsstelling in jeugdbeleid. Aandachtspunten:
 - zorg voor draagvlak bij alle betrokken partijen;
 - communiceer waartoe de informatie dient;
 - presenteer de uitkomsten tijdens een bijeenkomst waarin partijen elkaar ontmoeten.
 - informeer de doelgroep;
 - onderzoek mogelijke financiële bronnen binnen en buiten de gemeente. Financiële mogelijkheden zijn bepalend voor de plannen die uitgewerkt moeten worden.
- Stel een startdocument op met een helder doel, achtergrond, probleemstelling, projectopdracht voor het vervolg, beoogde resultaten, werkwijze/ontwerp van ketenaanpak voor Centra voor Jeugd en Gezin. Doe dit bij voorkeur in samenspraak met lokale voorzieningen.
- Regel de financiering voor uitvoering van de projectopdracht in het startdocument.
- Voor kleine gemeenten: onderzoek in de regio wat de mogelijkheden zijn om gezamenlijk met andere bestuurders plannen te maken voor het opzetten van centra voor Jeugd en Gezin. Stimuleer bestuurders om regionaal afspraken te maken. Organiseer een bijeenkomst over het onderwerp voor wethouders van het intergemeentelijk samenwerkingsverband en bespreek daar ook de mogelijke financieringsbronnen. Vraag eventueel – aan de hand van een projectopdracht - fiatting om een regionaal initiatief voor te bereiden.

II Definitie- en ontwerpfase: zicht krijgen op ambities, kwaliteiten en resultaten en formaliseren

- Neem als gemeente de rol als regisseur van de (te formeren) keten voor CJG. Laat zien dat je verantwoordelijkheid neemt voor de gang van zaken en neem de sturing in handen.
- Voor kleine gemeenten: benoem woordvoerders om te fungeren als projectleider en als contactpersoon betreffende de financiering. Bespreek met elkaar de grove lijnen voor doelstelling en visie met betrekking tot het opzetten van Centra voor Jeugd en Gezin. Stel de kernvragen vast waarover uw gemeente de mening van andere gemeenten wil horen en waarover overeenstemming moet bestaan.
- Bouw de centra van onderaf op. Formeer een projectgroep, waarin vertegenwoordigers zitten van de lokale en regionale instellingen op het gebied van opvoeden en opgroeien.
 - Laat de gemeente vertegenwoordigen door zowel een projectleider als iemand die over de financiering gaat.
 - Vraag van iedere instelling zowel een manager als uitvoerder. Wanneer managers en uitvoerders samen tot resultaten komen, bevordert dit een snelle draagvlakontwikkeling. Er kan ook sprake zijn van twee groepen: bijvoorbeeld een stuurgroep bestaande uit bestuurders/managers en een projectgroep bestaande uit uitvoerders)
- Bespreek met de betrokken partijen wat men met elkaar wil met een Centrum voor Jeugd en Gezin en formuleer een visie, missie en doelstelling. Toets of dit strookt met de doelen van het jeugdbeleid van de gemeente.
 - Bepaal de doelgroep. Professionals, ouders en jeugdigen (tot welke leeftijd?).
 - Bepaal de contouren van het aanbod.
 - Onderzoek mogelijkheden om organisaties gezamenlijk te huisvesten, bij voorkeur in een bestaand gebouw (zoals een school, consultatiebureau of een buurthuis).
 - Bepaal samen hoe je de doelgroep gaat informeren en betrekken. Geef iedere partner in de keten een rol hierin.
 - Bepaal de vorm van de Centra voor Jeugd en Gezin. Concludeer op grond van de verkenning welk 'concept' (of gedeelte ervan) Centra voor Jeugd en Gezin het beste aansluit bij de bestaande situatie in een gemeente/ regio.
- Bij de keuze van een vorm voor een Centrum voor Jeugd en Gezin kan men bijvoorbeeld denken aan één (of meerdere) gebouw(en) in een (centrum-) gemeente. Een andere voorbeeld vorm is een hoofdgebouw met dependances óf kleine locaties/ spreekuren op wijkniveau.
- Hanteer bij de besluitvorming de volgende uitgangspunten:
 - Houdt bij het kiezen van een vorm rekening met de bereikbaarheid voor de doelgroepen.
 - Bepaal 1 gezamenlijk centraal adres, telefoonnummer, website, 1 balie/loket en bekijk of satelliet- of mobiele locaties wenselijk zijn.
 - Inventariseer vooraf welke voorzieningen lokaal georganiseerd zijn.
 - Voor kleine gemeenten kan uitbreiding van spreekuren van een consultatiebureau al een verbetering zijn in de toegankelijkheid en bereikbaarheid voor ouders.
 - Er is niet één goed concept. Sluit aan bij bestaande goedlopende voorzieningen op lokaal niveau.
 - Sluit aan bij de bestaande regionale voorzieningen en netwerken zoals de zorgadviesteams.
 - Wees bewust van het verlangen naar autonomie van instellingen. Blijf er in gezamenlijke besprekingen op wijzen dat Centra voor Jeugd en Gezin er voor de jeugd en ouders zijn en dat organisatie-doelen daaraan ondergeschikt zijn.
- Stel een samenwerkingscontract op en laat deze formeel ondertekenen door bestuurders. Meld daarin afspraken over regie, communicatie en informatie aan de klantgroepen. Maak er een feestelijke bijeenkomst van en geef er publiciteit aan. Nodig er betrokken ouders en jeugd bij uit.

III Voorbereidings- en uitvoeringsfase: werkplannen maken en implementeren

- Stel een werkplan op voor het inrichten van een Centrum voor Jeugd en Gezin.
- Formeer een projectgroep van uitvoerders, die onder verantwoordelijkheid van de projectleider gedurende het gehele proces meedenkt over het inrichten van gezamenlijke primaire processen.
- Maak afspraken over ieders rol in de projectgroep.
- Maak een beschrijving van rollen en activiteiten van de betrokken partijen in de front en back office.
- Stel werkgroepen samen die met de beleidsprioriteiten aan de slag gaan (bijvoorbeeld eenduidige registratie -waaronder gebruikmaking van Elektronisch Kind Dossier en Verwijsindex-, inrichting van een gezamenlijke website, ontwikkelen en gebruik van sociale kaart, informatiemarkt voor ouders en jongeren, participatie, coördinatie van zorg voor multi-problem gezinnen).
- Geef de werkgroepen de opdracht mee om te kijken of de randvoorwaarden verbeterd moeten worden en zo ja, laat ze aangeven wat daarvoor nodig is.
- Bepaal wie de ontwikkeltaak van de protocollering op zich neemt en welke taken en verantwoordelijkheden andere instellingen, die in het Centrum voor Jeugd en Gezin participeren, daarin hebben. Stel een handzaam handboek samen met praktische informatie voor de medewerkers die participeren in de Centra voor Jeugd en Gezin.
- Maak duidelijke afspraken over registratie en uitwisseling van relevante informatie ten behoeve van de overdracht van casusgegevens. (een gezin, een dossier, een klantmanager).
- Maak afspraken over de omgang met persoonsgegevens..
- Stel activiteitenplannen op: wat, met welk doel, wanneer en wie.
- Bepaal vooraf de gewenste resultaten en tijdsplanning.
- Bespreek met bestuurders welke evaluatiemomenten gewenst zijn en welke aandachtspunten men daarin aan bod wil laten komen. Koppel dit terug naar alle partners.
- Maak een communicatieplan: wie moet ik wanneer informeren over de voortgang en resultaten.
- Zorg voor continue PR voor de Centra voor Jeugd en Gezin voor de gehele doelgroep, inclusief professionals. Zorg voor bijeenkomsten waarop ouders, jeugdigen, maar ook beroepskrachten, elkaar kunnen ontmoeten en waar ze ervaringen kunnen uitwisselen.
- Voer de plannen en protocollen uit.
- Breng verslag uit, met daarin gegevens van alle betrokken partners, aan de bestuurders. Communiceer hierover met de klanten en alle burgers.

IV Nazorg- en consolidatiefase: evaluatie en bijstelling

Beoordeel de evaluatie in het licht van actuele ontwikkelingen in beleid, feitelijke situatie in uw gemeente(n) en actuele behoeften van ouders en jeugdigen. Wat is dan nodig?

Het stappenplan is cyclisch en herhaalt zichzelf na ongeveer twee jaar. Centrale vragen zijn dan: gelden de doelen en beoogde resultaten nog en is het nodig om de samenwerking uit te breiden. Het gaat hier om een 'groeimodel'.

Kernbegrippen

Initiatief- en oriëntatiefase:

- oriënteer je op het onderwerp
- neem als gemeente het initiatief voor het opzetten van een CJG
- bundel de krachten, zoek partners (m.n. voor kleine gemeenten)
- zorg voor draagvlak bij alle betrokken partijen

Vorbereidings- en uitvoeringsfase:

- formeer een projectgroep voor de voorbereiding en uitvoering van een werkplan
- laat onderdelen uitwerken door werkgroepen
- maak afspraken over de interne- en externe communicatie (PR)

Definitie- en ontwerpfase:

- ontwikkel visie inzake CJG in samenspraak met betrokken organisaties
- betrek via een projectgroep de betrokken partijen bij het ontwerpen van een CJG
- bouw een CJG van onderop, sluit hierbij aan bij goedlopende voorzieningen/netwerken
- leg de overeenstemming over de doelstellingen en uitgangspunten van het ontwerp vast in een convenant

Nazorg- en consolidatiefase:

- zie het opzetten van een CJG als een groeimodel
- volg de actuele ontwikkelingen
- evalueer regelmatig de stand van zaken
- stel eventueel de plannen /acties bij

